

# KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, szerda, december 7

Tizenegyedik évfolyam.

## AZ ERDÉLYI RÉSZEK FORGALMA.

### II.

Tegnap czikkünkben szólottunk a kolozsvári ipar kamara területén levő vasúti állomások forgalmának főbb tárgyai-ról a azok mennyiségéről. A kezeink között levő kimutatás lehetővé teszi, hogy az összes erdélyi részek államai között összehasonlításokat tegyünk. Kitérünk ezekből legelő sorban azon ürvendetes jelen-ség, hogy Kolozsvár városa nemcsak a lakosságán minden erdélyrészi várost meg-haladó számánál, hanem forgalmánál fog-va is méltán az erdélyi részek fővárosa. Általában azon tévhit uralkodik az erdélyi részekben, hogy Brassó felette áll Ko-lozsvárnak, holott ép úgy lakosságának száma, mint forgalmára nézve megettünk messze elmarad. Még magában Kolozsvár város lakosságában is azon meggyőződés él, hogy körünkben nem léteznek a haladás feltételei s e városnak le kell mondania arról, hogy valaha kereskedelmi, vagy ipari városá lehessen. Az ily desperatus felfogás azonban csak azok számára va-ló, a kik a semmittevő indolenciát akar-ják mentetni általa. A statisztikai ada-tok azonban megcáfoltatatlant az iga-zolják, hogy Kolozsvár egyenletesen sa-porodik népességében, gyarapodik forgal-mában, itt van felhalmozódva a legnagyobb töke, s ha az erdélyi részekben valamely város életképes, akkor Kolozsvár váro-sában mutatkozik a legnagyobb életké-pesség.

Tekintsük először a podgyászforgal-mat. A kolozsvári pályaudvartól elszál-lított 1880-ban 349,932 mm., Brassó-ból 282,673 mm., Nagyváradról 122,114 mm., Marosvásárhelyről 170,234 mm., Nagyszebenből 141,461 mm., Predéből 152,740 mm. Figyelemreméltó, hogy a míg Nagyenyedről csak 32,833 mm-azza szállítottatott el, addig Csucsáról 202,073 mm., Bánfihunyadról 106,684 mm., Ágostonfalváról 138,233 mm., Magyaránadról 25,000 mm., Balázsfalváról 65,000 mm., Segesvárról 89,000 mm., Marosludasról 80,000 mm. szállítottatott el.

A személyforgalomban Brassó meg-haladta Kolozsvárt 3000 jeggyel, a mely eredményben a negyed osztályú jegyek-nek van legnagyobb szerepük, s ha nem családunk, azon munkás-vándorlásnak a kifolyása ez, a mely a nyári dologidő alatt a Románia és az erdélyi részek között szokott végbe menni. Kolozsvár-ról elszállítottatott személy 1427 az első

osztályon, 9807 a második osztályon, 1623 a harmadik osztályon, 11,108 a negyedik osztályon, 4188 katonai jegyek-ke, összesen 42,553 személy. Brassóból 877 első osztályú, 7564 második osztályú, 16,210 harmadik osztályú, 1,9840 negyed osztályú, 1974 katonai jegyekkel, össze-sen 45,709 személy. Nagyváradról 24 ezer, Marosvásárhelyről 16,000, Nagy-Szebenből 30,000, Gyulafehérvárról 18 ezer, Segesvárról 20,000, Tüvisről 11,000, Nagyenyedről 10,000, Bánfihunyadról 10 ezer ember szállítottatott el. A többi állo-mások között csak a 8000-et megköze-lítő számok fordulnak elő. Legcsekélyebb forgalma van Kőpecznek 154 emberrel és Keczenek 235 emberrel. Elszállított a keleti vasút összesen 436,582 embert és 3,599,263 métermázsa árut.

Összevonva most már a keleti vasut valamennyi állomásának forgalmát, ismét csak az tűnik ki, hogy az erdélyi ré-szek összes jövedelme a gabonaművek-ből és nyers anyagból áll. Így elküldet-tett összesen buza 127,976 mm., mely-lyel szemben csupán 2,207 mm. buza ér-kezett. Elküldetett rozs 83,201 mm., ér-kezett 787 mm. Árpa-malátá 17,628 mm. Zab 13,000 mm., tengeri 279,000 mm., melylyel szemben 1,690 mm. a behozatal, a mi azt jelenti, hogy a romániai tengeri-ről nincs mit félni. Hűvelyes vetemény 20,000 mm., burgonya 7,000 mm., gyü-mölcs 9,000 mm., melylyel szemben 357 mm. érkezett. Tüfizs elküldetett 499,000 mm., érkezett 39,383 mm. Épület- és szerszámfa 136,000 mm., érkezett 19,572 mm. Dongafa 7,000 mm., nem érkezett semmi. Fakéreg és cserzőanyag 17,000 mm., érkezett 961 mm. Fakasár és szí-taárú 7,000 mm., érkezett 602 mm. Sör 5,000 mm., érkezett 6,631 mm., üzemény (liszt) elküldetett 37,000 mm., érkezett 3,800 mm. Só 586,000 mm., érkezett 78 mm. Szesz és szeszfélek 41,000 méter-mázsa, érkezett 3,400 mm., bor 67,000 mm., érkezett 8,500 mm. Dohány 7000 mm. érkezett 12,000, dohány- gyártmány el-küldetett 20,700 mm., érkezett 3,000 mm., kémfűárú elküldetett 20,000 mm., érke-zett 22,000, durva és kidolgozott kő el-küldetett 48,000 mm., érkezett 2,700, tég-la elküldetett 38,000 mm., érkezett 1,300, gypju elküldetett 12,000 mm., érkezett 1500, marha elküldetett 80,000 mm., érkezett 269 mm., sertés elküldetett 29,000 mm., érkezett 461. Ellenben len, kender stb. elküldetett 1,000 mm., érkezett 1,300, fonál 1,700 mm. és érkezett 7,400 mm., porcellán és üvegáru elküldetett 5,700, érkezett 6,700. Nyers és cserzett bőr- és

Ennek következtében igen jó barát-ságban éltek egymással. De még egy és ugyanazon leány iránti szerelem sem volt képes e két becsületes jó szívet megha-sonlásba hozni. Nehány héttel hagyták el a tizennyolczadik évet, mikor Pongrácz, ép abban az órában és ép abba a le-ányba szerelmes lett. A dolog igen ren-des uton történt. A lány, szerelmük tár-gya nem volt sem szőke, sem fekete, ha-nem selyem lágy, halántékaira simított göndör barnás haju szép lány, egy pár igen szép kék szemmel.

Először a templomban látták meg a lányt. A görög katolicus lelkész leánya volt, ki ép akkor jött haza Lemberg-ből, hol gondos nevelést kapott.

Anasztasia kisasszony mindenekelőtt igen regényes hülyg volt. Összeolvasott minden kigondolható könyvet és ezt min-den időben, a nélkül, hogy ezért elha-nyagolta volna a házigazdaságot. Nem egyszer lehetett látni, mikor a konyhá-ban állt a tűzhely előtt, s míg jobb ke-zével a rántást kavarta, baljában legalább is Schiller költeményeit tartotta és mint egy erőmegfeszítéssel olvasott belőle. Zongorázott is, s nem rozslu énekelte. Elő-szeretettel viselte az ó-orosz bojár vi-selet iránt, s voltak elegenden, kik azt is állították felőle, hogy a „Lembergi Haj-na” számára cikkeket írogat. E lányt látták meg egyszerre Pongrácz és Szer-vác, a mise alatt, s midőn a lány felvé-té szép nagy szeméit — ép úgy vége volt Pongrácznak, mint Szervácznak is.

Mikor a templomot elhagyták, Pong-

szörme áru érkezett 4,700, elküldetett 5629, kidolgozott bőr elküldetett 3,600, érkezett 6,700 mm.

Csakhogye számokból még nem le-het teljes képet alkotni az erdélyi ré-szekbe érkezett és elküldött cikkek-ről, miután az egyszer már megérkezett cik-kek egy része ismét valamely más állo-másra továbbított; általános vonások-ban azonban kivétel nélkül belőle, hogy ter-ményekben és félig készített nyers anya-gokban az erdélyi részek kifelé nagy ke-reskedést folytatnak, s legalább súlyát tekintve, a behozott áruk mennyiségé nem épen oly kétségbeesítően nagy, mint a hogy néptünk azt elhitette magával.

A törvényhatósági joggal fel-ruházott városok bel és külterületén tel-jesítendő csendőrségi szolgálatról szóló tjavas-lat — mint az O. E. jelenti — már nem csak elkészült, hanem a ministertanácsban tárgyalta-tott is. Ugyanaz alkalommal elhatározta a mi-niszteri tanács, hogy két további csendőrküldet felállítási költségeire felhatalmazást kér az or-szágyűléstől.

Tegnap délután 6 órákor ministertanács tartott, melyen a minisztereken kívül Matkovics Sándor államtitkár is részt vett. A tanács — mint az „Orsz. Hírt.” írja — folyó ügyekkel foglalkozott s a késő esti órákba benyúlt.

A képviselőház pénzügyi bizottsá-ga tegnap a honvédelmi tarcza költségvetését tárgyalta le. Szükséglet: Rendes kiadás: 6 millió 786,000. A központi igazgatás, parancsnokságok és csapatokra előirányzott összegekre nézve a miniszter viroment kíván. Hely Ignác nem tartja helyesnek és fenntartható állapotnak, hogy magyar katonai akadémián nem létezőben azon hon-véd tisztjeink, kik nagyobb képzettségre aspirál-nak, kénytelenek Bécsbe menni tanulni. Kérdi, hogy toglalkozik-e a miniszter a magasabb tisz-ti akadémiák kérdésével és szándékozik-e a tör-vényhozásnak előterjesztést tenni. Szende Béla honvédelmi miniszter kijelenti, hogy a katonai akadémiák felállításának eszméje elejete nincsen — különben évenként egynehány tisztet maga-sabb kiképzetés céljából kiküldeni ezután is szándékozik, — másrészt pedig egy akadémiá-ra való anyag sincsen meg s így az akadémiák felállításának kérdése nem praktikus dolog. — Hely Ignác kijelenti, hogy olyatén intézede-s-be, mely szerint itt Magyarországon esetleg fel-állítandó akadémiában az illetők német nyelven taníttassanak, soha belenyugodni nem fog. Az el-len óvat tesz a honvédség reputációja érdeké-ben, hogy az akadémiába való anyag hiányoz-

ráz megállt egy virágzó fa alatt és így szól:

— Tudod-e Szervác, hogy szeretek!

— Epen ugyane vallomást akartam neked tenni.

Kit szeretsz?

— Kit szeretnék mást, mint őt — Anastasiát!

— Ha nem szerethetsz mást, mint e bájos lánykát — felelte Szervác — be látod, hogy én is csak őt szerettem.

— Ha belátom-e? — szólt lelkendez-ve Pongrácz — valóban szeretsz? Imádod nemde?

— Bizonyára!

— Hadd öleljelek testvér!

Megölelték és megcsókolták egymást s a fa mintha ingerkedni akart volna velük — fehér virág záport öntött le rájuk.

E leány sem volt hát képes őket egymástól elszakítani. Egyik sem érzett kettőjük közül irigységet vagy féltékeny-séget. Sőt még nem gondolt egyik is arra, hogy a másikat külsőre a nyereg-ből. Kölsönösen megcsókolták egymás-nak, hogy azonnal visszalép bármelyik harag, nehezítés nélkül, mihielyt egyik fél meggyőződött a felől, hogy a leány szereti. Határozott napokat tűztek ki, a melyeken Pongrácz és olyanokat, a me-lyeken Szervác menend el magára a tiszteletes ur házába.

Anasztasia kisasszony szeretetreméltó volt, egyformán mindkettőhöz. Nem lát szott egyiket sem kinttűntetni a másik fé-llett. Pongrácz ezért eltökölte magát egy ihletteljes éjjeli órában, hogy szívét egy költeménnyel indítja meg.

nek. — A bizottság erre megszavazta az áru-házási jogot s a többi tétel (csapatok szükség-le 5.944,009 frt, többlet 228,811 frt.) megsza-vaztattak.

## Országgyűlés.

### A képviselőház ülése

decz. 5-én.

Harmadszori felolvasásban végleg meg-szavaztatott az indemnitásról szóló tjavas-lat.

Folytatott a Szerbiával kötendő keres-kedelmi szerződés tárgyalása. Előadó Baross Gábor.

György Endre mindenekelőtt kijelenti, hogy a törvényjavaslatot elfogadják, de a Gaál Jenő határozati javaslatát nem fogadhatják el.

Szólo szerint különös helyzetben vagyunk mi magyarok. Eadig az egész civilizációban mi voltunk a nyugati civilizáció végpontjai a ke-leten. Ma már a vasutak megnyitásával beljebb terjedt az keleto, a helyzet megváltozott, s ne-künk azzal számot kell vetnünk, kell, hogy ke-letfelé tekintünk, mert mi ma már nem vég pontjai, hanem láncszemei vagyunk a civiliz-ációnak. Keletfelé kell jövőnk missióját keres-nünk. Erre nézve pedig első sorban a közga-zsági kérdésekben kell állást foglalunk, s ezek megoldását látja ő a jelen szerződésben, s azt e szempontból el is fogadja.

Áttér ezután szóló azon adatokra, a me-lyeket Gaál Jenő felhozott a törvényjavaslat el-len, s azokat téveseknek mondja. Ő ugyanis az 1864-ki tarifa összeállítását véve alapul, figye-lmen kívül hagyta azt, hogy ez a tarifa később a szerb törvényhozás ténye által épen a reánk nézve legnevezetesebb cikkeknek nagy változá-sot ment át. Például 1865-ban küllön törvény hozott Szerbiában, mely a „lisztvármok tételét 2 adópiastrerő emelte. Ennél fontosabb egy másik törvény, mely 1870-ben hozott, és a mely a fagyviteli vámkokat, számszerint 64 tétellel, felemelte. És több ily adatot sorol fel szólo a Gaál adataival szemben, a melyekre az nem volt tekintettel.

Nem akarja ugyan tagadni szólo, hogy a szerződésnek hátránya nincsen, milyen pl. a sertés vámjának 50 krajczárral való lezállítása, és az ökök vámjának megkötése. De ezeket el kell fogadni, ha más tekintetben koncessziót talál-ni akarunk (Ugy van! jobbról).

A szerződésnek igen nagy előnye az, hogy a tarifát és a klasszifikációt megállapítja az eddigi rendkívül bonyolult állapottal szemben. Az eddigi tariffa rendkívül sok alkalmat nyújtott a visszaélésekre, a melyek most megszűnnek. Megszabja ezenkívül a szerződés a mellékkilleté-keket, a mi szintén egyik fontosságú kérdés. És

Két fagygyugyertya ábrándos világa mellett tiltott az asztalnál reggelizni és sok könyv és izzadság-gyöngyök után végre összetakolt szerencsésen hat vers-sort. O maga annyira megindult saját költeményén, hogy nem kételkedett pill-lanatig sem, hogy Anastasia szívét bi-ztosan meg fogja lágyítani. És épen ezért árulásnak tartotta volna, ha barátjának tudta nélkül hódította volna el a leányt. Elment Szervácához szépen, fontos képet vágott s így kezdte:

— Mondj igazat, szeret téged Anas-tasia?

— Oszintén szólva, azt hiszem, nem!

— Nem hiszed e, hogy talán egy költemény meglágyítaná szívét?

— De hiszem — felelte Szervác — és épen azért tanácsolni akartam neked...

— En meg neked — nevetett Pon-grác — különben az én költeményem már kész van. — Elővette zsebéből.

— Enyém szintén, — szólt Szer-vác — épen hozzád készültem, hogy felolvassam előtted.

Pongrácz erre a szoba közepére állt s elolvasta a hat strofát; míg olvasott, hangja kezdetben végtelen hűsiesen hang-zott, vége felé pedig könyek fojtották el.

— Nos, — kérdezte barátjától, — milyennek találd?

— Sokkal jobbnak, mint magamét.

— Csak ne szerénykedj! Halljuk!

— szólt Pongrácz.

Szervác szavalt s Pongrácz egész elragadtatással erősítette, hogy e vers méltó Puskinhoz.

### Hirdetési díjak.

Egy négyesű csontmétrényi tér ára 2 kr.

Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hi-detéseknél külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felfüvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stabenbatal Nr. 2. (Eckhan) der Wollzeile 36.) Hasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10) Bud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Hasenstein, és Vogler hirdetés könyv. Irodája. Goldberger A. hirdetések fe-vélti irodája Budapest Szervitár 8. sz.

Ujtitási cikkeik

gármond sora után 25 krajczár özetendő,

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.

— Adat. helyen szomsz.



## A parlament becsületbírósa.

— Az osztrák képviselőház decz. 3-ki üléséből. —

Érdekes ülése volt tegnapi a reichsrath képviselőházának. Minden várakozás a kormány-előnöknek a tartományi bank ügyében adandó válaszára irányult s íme az ülés végére maradt választ korán sem méltatták oly figyelemre, mint sokkal érdekesebb előzményeit.

Az ülésen a beteg Smolka helyett Lobkowitz hg. elnökült, a ki az első szót dr. Jaquesnak adta, hogy indokolja az ugynevezett objektív eljárás kiáltó vizsgálatainak korlátozását vagyis a sajtó ügyekben való eljárás reformját célzó javaslat.

Dr. Jaques indítványa terjedelmes indoklásában jellemzi a tömeges lapok korbizásokat. Az „eszmék kivégzése,” melylyel a Taaffe-rezime annyira ékeskedik, még a Belcredi és Hohenwart regimét is túlszárnyalja a tekintetben. Majd eseteli szóló a rendőrség eljárását, mely éj idején betolakodik a házakba, hogy elnyomja a szabad szót a lapok lefogolása által. Ez éjelek valóban a rendőrség Walpurgis-éjeinek nevezhető s valóságos cynismust tűznek ily eljárás mellett a törvényt alkalmazásával. Vagy nem cynismus-e, ha a kormány pártján is annyira tisztelt s a korona által nemrég kinttettelt oly hazafinak, minő Rechbauer, szintén lefoglalják a beszámoló beszédét. Hogy jellemezze — kérdi szónok — az ily cynizmust? Nem találkoztunk alkalmasabb megjelölést, mint melyet a prágai cseh diákoknak német kolgálák ellen-eljárására alkalmaztam volna. — Ez esetek valószínűleg az igazságügyi miniszter kucharbadi kihágásai a német sajtó ellen. (Nagy mozgás. Lobkowitz hg. alelnök csüngen.) Beszéde végén azzal vádolja a kormányt, hogy nincs meg benne a gazdasági vagy törvényhozói téren alkotandó egészséges reformokhoz szükséges tudományos szellem, etikai érzék és komolyság s államterfűi éleslátás. Mert ugymond, a művelődési eszközöket csökkenti vagy elnyomni Ausztriában éppen nem államterfűi eljárás. — Formai tekintetben végül indítványának 15 tagu speciális bizottsághoz utasítását kéri.

Lienbacher, a sajtóügyekben való objektív eljárás famózus feltalálója, nagy buzgósággal kel a konfiskálások védelmére, s a Jaques vádjait a kormány ellen alaptalanoknak mondja.

Dr. Rusz azt az elnyomást eseteli, melynek a német-cseh kis sajtó van alávetve, s jellemezi azt a hangot, melyet a kormányhoz közel álló sajtó a németek ellen büntetlenül használhat, így pl. egy az igazságügyi miniszterrel viszonyban álló cseh lap a német iskolágyelvet vezetőit hazaárulóknak nevezte; egy másik lap azt írta ki, hogy „a német iskolágyelet tagjait kerülni kell mint a rühös birkákat.” Egy a kormánytól segélyezett délvidéki lap a spalatói kihágásokat német s cslasz pártvezérek (dr. Herbst, Sturm, Kopp és Bajamonti) gyalázatos összeesküvése művének tulajdonította. Azután elmondja szóló, hogy a táviróhivataloknak is konfiskálási jogot adtak s azok azt sürin gyakorolják; ellenben a jobboldali képviselők az államügyezség kiviróna protegláják. Nem akarok, ugymond a bírói ítéletek ellen kifogást emelni, de a bíróságok végzéseit a nyilvános jogtudat befolyásolja s e közjogtudatot ingatja meg a kormány eljárása, mikor azt kell látnia, hogy az a jog, mi másoknál jogtalanságnak magyaráztatik. (Tetszés balról.)

Dr. Prazaek tiltakozik a bírói kar függetlensége tekintetében hangoztatott gyanúsító vádak ellen. Egészen helyén valónak találja, hogy egyes képviselők beszédei „konfiskáltak.” Az a felhívás is, — úgymond — melyet a baloldalon ülő képviselők urak Csehszágából a német lakossághoz intéztek, konfiskáltak, nemcsak az államügyezség révén, de a törvényszékek objektív eljárása alapján is. Azok az urak, a kik az utóbbi évek mozgalmát Csehszág német részében táplálták (Ohó, ohó, balról), azok szintén felelősek a történelem előtt. (Tetszés jobbról. „Szívesen!” balról.) S felkiáltások: „Hát miért nem vádolnak be bennünket? Tessék vádolni!” Ha képviselők, kiknek magas állásukon feladatuk volna — kivált politikailag izgalmas korban — a mérésüket terjeszteti, maguk is áthágják a törvényt, (Élénk ellenmondás, zajos „ohó.” kiáltások balról. Kiáltások: „Hát vádoljanak be!”) — kérem, már felvannak terjesztve a törvényszékek ítéletei (Nagyon helyes! jobbról, kiáltások balról: „Az objektív ítéletek!” helyes ellenmondás, nagy mozgás) ha a képviselők, talán a felindulás perceiben megelégednek arról, hogy nem a képviselőházban vannak s a beszédek nem védik, mint itt, képviselői immunitás, s az igazottságban kijelentett szavak miatt a törvényszékek közbélepnék, de nem indítanak szubjektív eljárást, — akkor uraim, önök megváltoztathatják a törvényt, de míg fennáll, éppen személyes tiltóztatás mellőzésében a kormány az az urak meggyőződése iránti tiszteletét láthatják kifejezve (nevetés balról), míg a törvényszék objektív eljárásában és ítélehoztalában a jogdiadalát s annak bizonyítékát szemléltetik, hogy hiba csakugyan követtetett el. Biztosítja a házat,

hogy a kormány vezérrelve: Egyenlő jogot mindenkinek! (Tetszés jobbról, nevetés balról.)

Dr. Rieger arra utal, hogy az alkotmányhi kormány idején is sok konfiskálás történt s a cseh sajtó nagy elnyomtatás alatt szenvedett, majd polemizál Rusz ellen s appellál a békülékenység szellemére. . . Csak az egyenlő jog alapján lehetséges a megegyezés; mindketen erősebbek vagyunk, hogy sem egymást elnyomhatnók. (Tetszés jobbról.)

Dr. Menger kimerítően jellemzi az elközbizásokat s tiltakozik az igazságügyi miniszter vádjá ellen, ki törvényszégekül tüntetett fel képviselőket. Csodálkozik, hogy az igazságügyi miniszter oly kevés bátorsággal mutatott; teljesen fel tudná fogni, ha a miniszter azt mondta volna: „igenis az ellenzéki lapokat minden erkölcs-telen eszközzel elnyomom” . . . Azt azonban ismét nem bírja felfogni, hogy meri a miniszter azt mondani; „egyenlő jogot mindenkinek!” . . .

Lobkowitz hg. elnök megint szót, hogy szavai nem parlamentbe illők.

Dr. Menger beszéde további folyamán kijelenti, hogy a törvény áthágója maga az igazságügyi miniszter.

Megjéztetvén a szavazás, a többség elfogadta Lienbacher indítványát, mely szerint dr. Jaques sajtóügyi javaslatát a büntetőtörvénybizottsághoz utasítatik.

Nagy meglepetést szült Rusz képviselőnek a ház élénk mozgás s zajos közbeszéd között indokolt amaz indítvány, hogy miután ő és csehszágai német képviselőtársai az igazságügyi miniszter szavai által sértve érzik magukat, (a házszabályok 58. §-a alapján) fejezze ki a ház ama nyilatkozat felett rosszallását s illetőleg ktljdjón ki az osztályokból választott bizottságot, mely huszonnégy óra alatt elő szóval terjeszse elő jelentését.

Az igazságügyi miniszter és az elnök többszörös hozzászólás után végül határozattal emeltet, hogy vasárnap délelőn fog megválasztani az osztályok által a miniszter szavainak sértő természetét megvizsgáló bizottság, melyet bátran parlamenti becsületbírósnak is nevezhetni.

## KÜLFÖLD.

Kálnoky gróf kinevezetését az orosz napi sajtó csak most veszi tárgyalás alá, s Kálnoky meg lehet elégedve ama bírálatokkal és ítéletekkel, melyeket az orosz sajtó tekintélyesebbjei róla mondanak. Valószínűleg eme lapok illető kes oldalról utasítottak azon tárgyalások után, melyeket Kálnoky gróf eltávózása előtt Gierssel folytatott, hogy barátságos hangot vegyenek fel fejtegetéseikben. Ennek folytán szokatlan előzetesegyet tapasztaltunk az orosz lapok részéről. Pétervárt különös nyomatékkal hangsúlyozták, hogy az orosz kakinetek nincs más szándéka, mint hogy a berlini szerződés loyális módon vitessék keresztül, s az európai béke fentartassék. Kálnoky gróftól azt várják Pétervárt, hogy előleges értekezés nélkül Orosz- és Németországgal a Balkán félszigeten a helyzet megváltoztatását nem célozza. Ha a pétervári lapok a kormány külügyi politikáját hirdetik, s ha ennek hitelt lehet adni, akkor nincs kétség benne, hogy a Néva partján is belátták s beosulni tanulják a béke értékét.

Hoyos gróf osztrák-magyar követ a román udvarnál, mint a N. Fr. Pressének Bukarestből távirják, megszakitott minden személyes érintkezést a román kormányval. E hír ugyan meggyőztetésre vár, de a „Romanul” megjegyzéseket tesz e tényre vonatkozólag, oly dacos hangon, mely általában Románia magatartását a Dunai kérdésben jellemzi. Azt kell hinnünk, hogy a román kormány szilárd és biztos támaszra számít, mert különben nem bátorodna amaz éles diplomaiati intések ellen vételi, melyeket kapott.

A „Standard” helyesli Ausztria-Magyarország eljárását Romániával szemben. Azt véli, hogy az osztrák-magyar kormány kényszerítve van a trónbeszédnek élesen kiemelt pontját a dunaszabályozásra vonatkozólag figyelembe venni. Románia nem a legokosabb eszközt választotta, állítják veszélyeztetett privilegiumainak megvédésére. Ausztria-Magyarország nem hagyhatja el szó nélkül ama szemrehányást, hogy a berlini szerződésből folyó kitelenség ellen végt. Ha azonban Románia kitűzja mutatni, hogy Ausztria-Magyarország jogaiba méltatlannal beavatkozott: akkor számolhat Anglia diplomaiati támogatására.

Néhány nap mulva összeült Romában a kis consilium, melyet a pápa hívott egybe a négy új szent canonizálása végett. Eddig 150 püspök van Romában. Az episcopatus ez alkalommal a pápának egy részvét és hadolati feiralt szándékozik átnyújtani, melyben kijelenték, hogy a pápának világi hatalma nélkülözhetlen. A pápa e feliratra a szöszékről fog válaszolni. A püspöki kar ezután erőlyes politikai actiót fog megindítani, sa világ összes catholicusait felszólítja hogy kormányainkra hassanak, hogy a garranták kiterjesztésének az új a Vaticanum tul terjedő Romára is.

## Szakitás Romániával.

A román trónbeszéd, nem maradt hatót nélkül Ausztria-Magyarország részéről. E pillanatig egész határozottsággal vinas ugyan még megerősítve a félhivatalos „Pol Corr.” nek azon állítása, mely szerint Hoyos gr. bucaresti követ utasítást kapott, hogy további rendelkezésig a román kormányval való minden személyes érintkezéstől tartózkodjék s csak a folyó ügyek elintézésére szorítkozzék; de alig szenved kétséget, hogy ez az intézkedés megtörtént.

A hirt a bucaresti „Romanul” tegnap este megjelent száma is közli, azt mondván, hogy gr. Hoyos kormányától oda utasított, hogy gr. Kálnoky hazatérteig fllggesse föl a román kormányval való személyes érintkezését, s a követéségi ügyeket csak írásbeli uton végezze. Gróf Kálnokytól, mihelyt Bécsbe érkezik, a bucaresti követ új utasítást fog kapni.

A bucaresti közvélemény állítólag szörnyen meg van lepette ettől az intézkedéstől, s a „Romanul” is csodálkozik, jejezi ki fölőte, a tudósítást a következő megjegyzéssel kísérve: „Bizva jogunkban, melyet egész Európa ünnepelesen elismert, támaszkodva az elvre, melyet a szabad dunai hajózás védelmezésében magunkévá teittük, továbbra is meg fogunk maradni a megkezdett uton, meg lévén győződve arról, hogy igazságos ügyünk és Európa igazságérzete végre is méltányosabb és barátságosabb érzelmekre fogja irányunkban visszatérlni az osztrák kormányt.”

## BELFÖLD

### Levelezés.

Gy. Fehérvár, decz. 5. (Veres-Kereszt. Veres himlő. Veres öv. Veres bor. Veres fonál. Veres ász. Veres arcz.)

Némely székely vidéken minden kék u. m. pénz kék, termés kék, adót fizetni kék. Nálunk ugyane napokban minden „veres,” volt.

A Veres-Kereszt-egylet megalakult, még pedig vegyes férfi-nőegylet. Vagyis lettünk városi választmányi egylet. Az egylet tagjai 315 fő. És különben is, hogy eddig 665 frt fizett tett le és be. Egy ily várostól bizony felettébb, valóképen örvendetes jelenség. Fokozza a dicsekedet az, hogy ezen egyletbe nemzetiességi és vallásfelekezeti különbség nélkül csoportosult a közönség. Jelenleg s a három következő évre elnök-nővé választott Joksmann, Nándor né úrhölgy, a törvényszéki elnök neje, elnöké: Lönhárdi Ferencz ezim. püspök úr, pénztárnokká: Papp Györgyné úrhölgy, titkárrá: Rajner J. Választmányi tag együtt van 25, színe-java a buzgólkodók seregéből. Ezzel nem mondatik az, hogy a 315 tag közül nem mindenik színe-java, hanem miután 315 választmányi tag nem lehetett, lett csak 25.

Az egylet körül a hölgyek fejtettek ki nagy buzgóságot s ezek közül különösen övvegy Mégy Nándorné úrnő, ki az egylet alakulási hozszas küzdelmében, mint korunkunk nagy buzgóságot fejtett ki, mi jogkönyvtárg megörökítve is lett.

A második „veres” esemény nemcsak hogy nem örvendetes, de sőt nagyon szomorú. Ugyanis „vörheny,” uralkodik — különben mindig egészséges — városunkban. Betegen fekszik és illetve üdül félben van 320 gyermek. Közöttük egy pár 17—18 éves leány is. Az iskolák — kivéve a gymnásiumot — szűntetelnek.

A harmadik „veres” esemény, egy kanonoki veres öv, mely azért feltűnt mert éppen nem várt eredményt. Ugyanis a dr. Éltel kolozsvári megválasztása által megtrült a rom. kath. káptalanlann egy kanonoki stallum. Volt s van az egyházmegyében sok érdemekben megöszült, de tetterőben nem fogott egyén, kik méltán bírtak optioval, és íme egy a harminczas évek elején levő egyszerű áldozár lett veres övvel megjutalmazva. Öccellenciája a mindenben kegyes főpásztor — kinevezte az államára titkárrát Fábrián urat, ki a beteg főpásztor körül buzgolkodott mióta betegsége tart.

Öccellenciája nem szűrtleg a Veres Kereszt egyletbe is belépett 100 frtos alapítványal. Ezenkívül egy agastyán házat rendezett be 10 személyre és végre a később sirhelytől szolgáló barátok templomát nagy költséggel renováltatta.

Továbbá e napokban sok vitát adott a veres bor is. Eddig a tiszt és egyéb katonai helyiségekben levő étkermek és ivódák tulajdonosai és bérlői nem fizették meg a regaletaxákat. A regaletulajdonos, a rom. kath. püspökség, eddig csak elnézte, tűrte a dolgot, de most már jógával élni akar s kell is hogy éljen. E miatt nagy sürgős-forgás van a várban, a cs. kir. hadsereg elvégre a méltányosság szerint velünk czivisekkel egyenlően fogja megfizetni az élvezeteket, ha azokat folydékokban kívánják bevinni. Az egész háborúnak, mely a polgári jog és a katonai kiváltság közt kiltűtt, az lesz a vége, hogy a veres bornak ára nagyobb lesz; de azért a vendéglősök itezhagytak s megfizetett mértékei nagyobbak nem leendnek.

Volna még valami „veres,” mely fonalkép buzódik végig a jelen társadalmi életben, t. i.

a felettébb való költokezés és az ebből következő számtalan hütleu vagyonkezelés és sikasztás, mely szomorú körülmény a vár sán-czára juttatott nem egy külluben derék katonát. Jelenleg is a profoszál várja kettő ítéletét. Van része ebben a „veres disznónak”, a „veres ász”-nak is. De már elég lesz a „veres” szinből. Béküljünk ki vele azért, mert a most itt járt tiszta, derült, de fagyos idő szép veresre festi az emberek arcát és a hölgyeknek, e mindig sétáló, korzótartó, korcsolyázó és misét hallgatni járó gyöngö nemnek arczocskaik.

Tihamer.

## TANÜGY.

A modor.

A közoktatási miniszterium költségvetése alkalmával a bizottságban több helyes megjegyzés morltlven föl, megragadjuk az alkalmat hogy a tanító képezdékét illetőleg mi is koczkáztassunk némi észrevételt, a nélkül hogy ezzel valamely képezdét külön akarunk érinteni.

Általános tapasztalás ugyanis, hogy a tanító képezdéből kiküldt tanító jeltétek nagyban nélkülözik azt, mi pedig a helyes tanítóhoz éppen oly elkerülhetetlenül szükséges mint maga a tudás, az az nagyban nélkülözik a tanítási modort mire, amint látszik, a képezdékben nem valami nagy súlyt fektetnek, s így a tanítóképezdek nagy része nem bír hivatásának azon tudásával, melyet a haza új nemzedékének a tanulásba bevezetése megkíván. Ez pedig óriási veszedelem, ma, midőn a tantárgyak balmazabon csak ugy igazodhatik el a csak fejlődni kezdő zsenge elme ha a modor, a melylyel őt oda bevezetik nem eljesztő a helyett, hogy felvilágosító lenne. Így az egész nemzedéket elcsenevezsítünk, mert ha a képezdei tanár nem bír hivatásának tudatával, hogy birjon egy, azon képezdéből kiküldt tanító.

Valóban, a szíve fáj sok értelmes szülőnek, ki gyermekét a tanítás helyett kinoztatni látja, miután azon tanító ki eme gyenge fakadásokat nemesíteni volna hivatva a gyengéd tanítási modort majd nem egészen nélkülözi, hanem a helyett az erőszak és szigorhoz, a száraz bemagoláshoz folyamodik.

Egyáltalában káros és helytelen fogás az, mely felfogásnak pedig igen gyakori esetben nagyobb tudósok is rabszolgák, hogy mikor a tudásról van szó, tehát a modorra nem adnak semmit, pedig hát a modor mindenképpen szükséges, mert a mai világba életbe lépő előadási modor mellett száraz tudomány nem létezik.

Az emberek felfogása és bolátása óriásiilag tisztult a legutóbbi században és sok sok oly thema oldatik meg, mely eddig elhanyagoltan hevert a közönség és egyoldaltúság penészes kamarájában a nélkül, hogy óriási borderejét sejtették volna, mint például e themának is: „Százaz tudomány nem létezik.” Mert míg a tudósok, tudós társulatok vagy tudományos egyletek egészen a legújabb korig mintegy feladatuknak tartották az unalmas, módortalan száraz nehezkeséget, úgy hogy megváltoztatására még csak nem is törekedtek, ma már a thema tapétra kerülván, a tudományzomjas közönség szemére hánnya a tudós világnak, hogy a tudományok miért tárgyalják oly izetlent, oly unalmasan szárazan és nehezkesen, hogy azokat az emberiség nagy része nem élvezheti? És míg a nagy közönségnek ezenképen nyilvánuló óhajátas kezdetben süket fülekre talált s a magikus, mystikus bölcsok tudományak nehezék s szárazságának bástyái mégé volulva mintegy különleges teremtményeknek tekintették magukat, azóta a modern korszak folytonos ostroma halomra kezdi dönteni e bástyákat, s a tört résen át behatol az eszmék tisztulásának ragyogó nap melege, mely az előadási modor termékenyítő kultur eszközeivel a legszárazabb tudományok talajából is virágokat fakaszt, bezibonyitván, hogy az astronomiától kezdve le a mineralogiáig, a mathesis, mechanica és algebra rétegein keresztül, minden tudománynak meg van a maga közelete.

Hát itt vagyunk, kérem a paedagogiával is, melynek költészet lélekemelő és magasztos, de az eddigi scholastikusok a kolostorok nehez mystikus levegőjének hatásától menekülni csak nehezen bírván, a paedagogia költészetét takaró köd még egészen eloszlva, noha oszlik, s amint oszlik, miundinkább keresztül hat rajta az emberi lélekre, oly jótékonyan működő fejlesztő és kedves meglát napsgár, mely eszmét ad ama érzelmeinknek, szárnyakra emeli ama feltevesünket: hogy a gyermek oktatása nem a gyermekek kintzásából áll, s hogy a modor a tanítás mézőe és költészete. Amint tehát ez eszmé pozitív tudattá érik bennünk, annál inkább követelősen lép föl ama általános óhajtas: hogy a tanítók a tanítási modort illetőleg oly kiképeztetésnek legyenek alávetve, mely kiképeztetés lehetővé tegye, hogy a haza kis polgárai az ő tanítóikban ne kinzójakat féljék, hanem a tanítás költészetének kezelőjében oktató barátokat zseressék . . .

## A kolozsvári állandó állatkiállítás

a legérdekesebb tárgyat képezte az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának decz. 5-én tartott ülésén. Ugyanis báró Bánffy Ádám és Sigmund Dezső urak nemcsak azon ismert felhívást küldték meg külön az egyletnek, melyet a jelzett célból a gazdaközönséghez intéztek, hanem külön írásbeli nyilatkozatot is tettek, melyben kijelentik, hogy miután december 3-ig már 120 részvény biztosítva lett és az aláírások napról-napra szaporodván a kitűzött cél elérhetése valószínűnek látszik, szándékuk a közelebb összehívalló gyűlésen a részvényesek elé azon ajánlattal lépni, miszerint a kiállítási ügy tovább fejlesztésére és kivételése az erdélyi gazdasági egylet kérelmére fel, mire névze — az indítvány előadásának esetére — az igazgató választmány előleges beleegyezését kéri, kinyilatkoztatván egyszersmind, hogy közreműködésüket ezental is a legnagyobb készséggel ajánlják, azonban menten minden németi előjogok követelésétől, mint kezdeményezők!

Az igazgató választmány mindenekelőtt örömmel üdvözölte és köszönettel fogadta tagtársainak buzgó és önzetlen vállalkozását, melyben — sikerülése esetén szükséges közvetítő lát a kisebb megyei és nagy központi állatkiállítások között és mely tovább fejlesztve, a regionális tárlatok üdvös eszméjének megtestesítésére fog szolgálni. A részvényesek alakuló gyűlésének beleegyezését feltételezve az igazgatóválasztmány is az egylet kötelességének véli, hogy az ügyélere állva annak szellemi vezetését és adminisztratív kezelését átvegyje, miglen a vállalt terheiben az egylet által aláírt részvények erejéig fog résztvenni. — Az alakuló közgyűlésen az egylet képviselőitől elnök Szabó József, kolozs-monostori igazgató Vörös Sándor és egyleti titkár Gaman Vilmos oly utasítással lettek felkérve, hogy a jelzett állás pontot elfoglalva, ezen alapon mind a testület, mind a magánosok jól felfogott érdekeinek megővására kielégítő módokat — tán legezelszerűbbek egy állatkiállítási szak osztály életbehívása által (miután a szakosztályokban nem egyleti tagok is résztvehetnek) megállapítani sziveskedjenek.

Az igazgató-választmány ezután az erdélyi gazdasági egylet nevében egyelőre husz darab állatkiállítási részvényt jegyezt, melynek öt éven át esedékes 200—200 frtos részlete az egyleti folyó jövedelemből lesz fedezendő. Az igazgató-választmány kijelentette egyszersmind azt is, hogy azon esetre, ha a részvények visszafizetése soroslás után fog történni, mindaddig e kedvezményt az általa aláírt részvényeket, illetőleg igénybe nem veszi, mi valameny magán-részvény ez uton törlesztve nem lesz.

Azt hisszük, hogy az itt közölt határozott új bizonyosságot adnak arról, hogy egy állatkiállítás terveznek t. kezdeményezők, mint az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya egyetül a közügynek kívántak szolgálatot tenni, midőn e megállapodásokra jutottak és már most csak azt kívánjuk, hogy az alakuló „közgyűlés” illetékes foruma mielebb szentesítse meg azokat.

## „Kivonat a Budapesti közlöny”-ből

Arverezések. Balthes Márton 600 frta b. ingli. decz. 21-én Segesvárt, Hedu János 367 frta b. ingli. decz. 15-én N.-Szebenben Cseke András 508 frta b. ingli. decz. 22-én Lőrinczváron, Popovits Anna 496 frta b. ingli. decz. 16-án Felső Bancsáron, Miska László 1590 frta b. ingli. decz. 20-án Hosszu-Aszón, Popencz Nora 637 frta b. inglatlan december 14-én N.-Szebenben.

## NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. december 6.

### Helyi hírek.

— Almásy Miklós bangversenyezőt tegnap este igen díszes közönség előtt színházunkban játszott. Két kis vigjáték között két szakaszban játszott. Az elsőben Mosonyi magyar tanulmányát s Liszt ismeretes magyar Rapsodiáját hallottuk tőle szép technikával s kivált Mosonyi hangulatjeljes művében igen értelmes előadással. A dallamos részében látszik meg kivált komoly studium, hol énekel újjai alatt a billentyű. Sajnálatlaltal jegyezzük azonban ide, hogy a Liszt Rapszodiából egyes részeket kihagytak s kivált az utolsó prestonban az oktáv futamokat s variációkat felelet megkuritotta. A felhangzó tapsokra ráadásul magyar népdalokat játszott Almásy ur csigányos csikornyakkal, a minél szívesebben vittünk volna, ha olyan valamit hallunk vala, a mik tanulmányaihoz inkább hozzá tartoznak. A második szakaszban kiválóan Weber Rondoja sikerült. Maga a tétel a gyors tempó dacára tisztán és szépen pergett s az előadás igazi magyarázata volt ennek a becses szerzeménynek. A hangverseny legkiválóbb száma volt e Rondó előadása, poetikus és meleg minden ízében. Az „Ábránd és Induló”, mely Almásy ur compositioja, arra szolgált csak,







